

תוספת שבת

זמני הדלקת נרות שבת מוקדם פרשת פנחס

ירושלים: 7:12 מוקדם: 7:02

בני ברק: 7:27 מוקדם: 7:17

מודיעין עילית: 7:22 מוקדם: 7:12

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

אמר רב חסדא לעולם ישכים אדם להוצאת שבת

שנאמר והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו לאלתר (שבת קיז):

הידעת שיש מצווה דאורייתא להכין משהו לשבת ביום ו' עד סו"ז קריאת שמע!!! (ביאה"ל סי' ר"נ)

כתב השו"ע סימן רנ

ישכים בבוקר ביום ששי להכין צרכי שבת, ואפילו יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו, כי רב חסדא היה מחתך הירק דק דק; ורבה ורב יוסף היו מבקעין עצים; ור"ז היה מדליק האש; ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס כלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול; ומהם ילמד כל אדם, ולא יאמר: לא אפגום כבודי, כי זה הוא כבודו שמכבד השבת.

ובהמשך נבאר גם למה לא יכלו התנאים למנות שליחים שיכינו להם לשבת, ויותר הרי"ז זלזול בכבוד התורה...

וכתב הלבוש וכן הפרימ"ג: ישכים בבוקר ביום ששי ויכין צרכי שבת, דכתיב [שמות טז, ה] והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו, הכנה דומיא דהבאה, והבאה היתה לאלתר בבוקר אף הכנה תהיה מיד בבוקר. ואפילו מי שיש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו, כלומר שאם היה שום אדם חשוב בא לביתו ודאי היה בעצמו מתקן הבית ומסדר הכלים הצריכים לו, קל וחומר לשבת ולכבודו, כי רב חסדא היה מחתך הירק דק דק, ורבה ורב יוסף היו מבקעים עצים, ורבי זירא היה מדליק את האש, ורב נחמן היה מתקן את הבית ומכניס כלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול [שבת קיז ע"א], ומהם ילמוד כל אדם ולא יאמר לא אפגום בכבודי, כי זהו כבודו שמכבד השבת לכבוד שמים, ואפילו צריך למעט לימודו על ידי שיכין צרכי שבת, ימעט לימודו ויכין לשבת דמצוה גדולה היא.

ובאליהו רבא כתב: אף על פי שהכין בהשכמה מצוה שיוסיף גם בין השמשות שנאמר והיה משנה [וגו'] [מג"א סק"א בשם ב"י ושבלי הלקט סי' נה]. ובשו"ע הרב כתב: טוב לומר על כל דבר שקונה זהו לכבוד שבת וכן בכל מה שהוא עושה טוב לחשוב שעושה לכבוד שבת:

וז"ל הביאור הלכה: - עיין הטעם במ"ב והוא מרש"י וטור והנה הט"ז הביא הטעם מה דהביא בב"י בשם תנחומא דכתיב והיה אין והיה אלא מיד שנאמר והיה כי קם הפלשתי ועיין בפמ"ג שכתב דאפשר דלטעם זה צריך להיות ההשכמה יותר בהקדם דהיינו אפילו קודם ק"ש ותפלה אם אפשר אך שיראה שלא יעבור עי"ז זמן ק"ש ותפלה ולאפוקי לטעם רש"י וטור דהכנה דומיא דהבאה הלא הבאה היתה בבקר והיא זמן ג' שעות על היום וכדאיתא בברכות כ"ז ע"א מקרא דוילקטו אותו בבוקר בבוקר, והנה אנחנו העתקנו במ"ב אחר ק"ש ותפלה דוקא כי העולם לא נהגו כוותיה דהפמ"ג [אך זה יש לדחות דאפשר שסומך

כ"א על אנשי ביתו שהם מכינים תיכף כשקמים לצרכי שבת אבל כשאין לו מי שיכין עבורו אפשר דאה"נ דצריך להשכים קודם ק"ש ותפלה להוצאת שבת] גם המעיין בספר סדר היום שהביאו המ"א בסוף סימן רנ"א יראה להדיא דעתו דדוקא אחר ק"ש ותפלה אם לא שלא ימצא לקנות אח"כ ואפילו בזה כתב שיראה לקרות ק"ש מקודם ונראה בפשיטות דלטעמו אפילו לשיטתו דס"ל דהוא דאורייתא הלא ק"ש הוא תדיר ותדיר קודם ומיירי דבמעט זמן של הקריאה לא יאחר הקנייה. והנה אף דנוכל ליישב סברת הפמ"ג דס"ל דלהתנחומא דיליף מוהיה אין והיה אלא מיד גילתה לנו התורה דהכא שאני מ"מ למעשה אין לסמוך ע"ז כלל דאפשר דאפילו להתנחומא שצותה אז התורה ההכנה מיד שהיה יום השישי אין שום ראייה לזמננו דהלא ידוע דשבת ניתן להם במרה קודם קבלת התורה ולא היה אז עדיין עליהם מצות ק"ש ולכן חל עליהם מצות הכנה ביום השישי תיכף כשקם ממטתו משא"כ אח"כ שנצטוו על ק"ש בזמן קימה והיא מצוה תדירה בכל יום היא קודם ומה דאמר רב חסדא ישכים להוצאת שבת ויליף מקרא דוהיה היינו דצריך להקדים כל מה שיוכל וע"כ אפילו אחר קבלת התורה שנצטוינו על מצות תדירות בכל יום והיא מצות ק"ש יזרז את עצמו לזה תיכף אחר שיקיים ק"ש [וגם תפלה דלדעת הרמב"ם היא דאורייתא וגם מחמת סמיכת גאולה לתפילה] דגם זמן ק"ש מקרי השכמה וכדכתיב ויגש הפלשתי השכם והערב ואחז"ל כדי לבטלם מק"ש שחרית וערבית אלמא דג' שעות על היום הוא בכלל השכמה עדיין וממילא מה דמטריח את עצמו תיכף אח"ז להוצאת שבת לא נפיק מכלל זה ... אבל באמת יש לדחות הכל דאף דעונג הוא מדברי קבלה אבל עכ"פ סעודה בשבת וההכנה לזה מבעוד יום הוא דאורייתא לכמה פוסקים עיין ביצה ב' ע"ב ברש"י והרע"ב וא"כ אפשר דגם השכמה לזה בבוקר הוא מה"ת...

וכתב השערי תשובה: שאם הוא דבר שאולי לא ימצא ביום ו' והדבר לצורך עונג שבת יותר טוב לקנותו ביום ה' מלבטל המצוה כמו הבשר במקום שאפשר שלא יהיה ביום ו' וכיוצא ע"ש: ועוד כתב: עיין באה"ט בשם כוונות האר"י ז"ל הזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת הם סגולה למחיקת העונות כמו הדמעות ולכן צריך לטרוח הרבה בשביל כבוד שבת ע"ש וכה"ג כתבו לענין עשיית המצות בע"פ ועיין בתוס' שבת שכת' בהא דמצוה בו יותר מבשלוחו ראוי ליזהר גם בסעודת ברית מילה וחתונה ע"ש...

הקשה בשו"ת חוות יאיר איך הקילו התנאים בכבודם לכבוד שבת הא גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה [היינו ל"ת דרבנן]

ובשעה"צ אות ט' כתב: ונראה דלא שייך בזה לומר, מצוה שיוכל לעשות על ידי אחרים אין מבטלין התלמוד אפילו לזמן מועט, והכא הלא יוכל לעשות על ידי שלוחו דעדיף הוא ממנו שהוא אחר לגמרי, יש לומר, דדוקא מצוה שאין מוטלת על גופו, כגון שיפסיק באמצע הלמוד לילך לגמול חסד עם איזה אדם במקום שאחר יוכל לעשות עמו הטובה ההיא, מה שאין כן בזה שהכבוד שבת מוטלת על גופו, וממילא מצוה בו יותר מבשלוחו. אי נמי דדוקא לענין כבוד שבת אמרינן כן דחמירא, מה שאין כן לענין שאר מצוות אם הוא תלמיד חכם ונוגע לבטול תורה, וצ"ע:

בגמ' בשבת קיט: יש הרבה סיבות לחורבן ירושלים אז מה העיקר?

אלא שבות, כי רצו חז"ל לגדור ולהזהיר את העם על השבת, וכשם שבשעה שהשעה צריכה לכך עונש העובר חמור יותר, כמו כן אף השכר הצפוי למקפיד ונזהר רב לאין שיעור, והנה בזמנינו אנו פרוצים מאד בשמירת השבת ולא רק בשבות דרבנן אלא אף ח"ו במלאכות דאורייתא, א"כ ודאי שמחובתנו להתחזק בענין השבת, והמתחזק בכך מי יודע כמה גדול חלקו. איתא (ירושלמי ברכות פ"א) "שקולה שבת כנגד כל התורה כולה", כל פרט ופרט משמירת שבת שקול כנגד כל התורה, ועוד איתא (ירושלמי ברכות פ"ט) "אם ראית דור שמתרפין בה עמוד והתחזק ואתה נוטל שכר כנגד כולם", וא"כ בשעה שהדור מתרפין בשבת ודאי שהמתחזק יקבל שכר כנגד כולם, שהרי אף בדור שאין מתרפין שקול שבת כנגד כל התורה כולה.

ותחילה עלינו לקבל ע"ע לקבל את השבת בזמן הראוי, ולא כפי שאנו נוהגים עתה שבעת שהנני הולך לקבלת שבת בשיביבה, הריני רואה ציבור גדול המתפללים תפילת מנחה, וכי ראוי הדבר לבני תורה להכנס לשבת באיחור, ובדאי מחובתנו להקדים בכניסת השבת, לפחות חצי שעה קודם, כמו כן לקבל על עצמנו ללמוד הלכות שבת, כי כל שאינו לומד הל' שבת ודאי נכשל בחטא, ולפחות באיסורי דרבנן, ואל נזלזל באיסורי דרבנן שהלא ידוע דברי הרבינו יונה (שע"ת ג, ד) בדבר חומר דברי סופרים יותר מיינה של תורה. והטעמים לכך, שכאשר נובע מחמת זלזול וקלות חמור מאד ענשו, כמו כן עלינו להזהר בדיבור בשבת שהלא שנינו "בקושי התירו לומר שלום בשבת" (ירושלמי פט"ו שבת) ועל אחת כמה וכמה דברים בטלים בשבת שודאי איסור גמור הם. (בספרו אור יחזקאל אלול עמ' שג)

לכן קאמר דזהו כבודם שעוסק בעצמו במצוה וניכר שעושה כן לכבוד הש"י וכה"א בדוד ונקלותי עוד מזאת וגו' משא"כ אם אין ניכר כמו זקן ואינו לפי כבודו באבדה וכדומה שמתחלל כבוד הת"ח עי"ז [פמ"ג] ור"ל שאין הכל יודעין שהוא עוסק במצוה. ובזה מיושב הא דאיתא בקידושין דף ע' דר"ג עסק בעצמו במצוות מעקה ששם הוא דבר שהכל יודעין בעת שהוא עוסק שהוא מצות ה' משא"כ באבדה בעת שהוא מטפל בה אין הכל יודעין מזה ולכן אפילו אם ירצה להחזירו ברבים ויודיעם שהיא אבדה ג"כ פטרתו התורה מזה כנ"ל: (ביאה"ל)

חז"ל אומרים בשבת [ק"ט:ט] אמר רב יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב, אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, שנאמר [ירמיה י"ז כ"ז] ואם לא תשמעו אלי לקיים את יום השבת, ולבלתי שאת משא, ובא בשערי ירושלים ביום השבת, והצתי אש בשעריה, ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה". מאי לא תכבה, אמר רב נחמן בר יצחק בשעה שאין בנ"א מצויין לכבותה [פרש"י בשבת]. אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת, שנאמר [יחזקאל כ"ב כ"ו] ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם [פרש"י ביחזקאל כיון שחיללו את השבת, נתחללתי בתוכם], והוסיף המהרש"א דאע"פ שמלבד חילול שבת נזכרו בגמ' שם עוד הרבה עבירות שעשו, בכל זאת מהפורענות שמוזכר שם "ואשפוף עליהם זעמי באש", מוכח שהפורענות באה בעוון חילול שבת, דהרי אמרו חז"ל בעוון חילול שבת הדליקה מצויה.

דברי מרן המשגיח רבי יחזקאל לוויןשטיין זצוק"ל

מזכירים אנו תמיד מאמר חז"ל (שבת קיח:) "אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים"... לו נשמרם כראוי היינו זוכים לגאולה העתידה, ומשו"ה מחובתנו להזהר במיוחד בשתי שבתות אלו בשמירת שבת. זכורני בקעלם בשנה הראשונה בהיותי שם היתה הקבלה המרכזית ביה"כ להזהר בשמירת שבת.

איתא בגמ' (סנהדרין מ.) "מעשה באחד שרכב על סוס בשבת וסקלוהו לא מפני שראוי לכך אלא מפני שהשעה צריכה לכך". חזינן שאף בימי סנהדרין היה הדור פרוץ בענין השבת, ולכן סקלו את הרכב על הסוס בשבת אע"ג דרכיבה על סוס אינו

איך כבוד השבת מנע אדם מהעישון?

לחדל לאלתר מעישון הסיגריות. באומרו כי כדאי הדבר לותר על הנאת העישון של שבוע שלם, ובלבד שלא להפסיד עוד כמה רגעים של התרוממות בקדושת השבת.

בתקופה ההיא עדין לא היתה מודעות למגרעות העישון וחסרונותיו מבחינה בריאותית, אך עצם העובדה שהעישון גורם למעשן להמתין בקצר רוח לצאת השבת, אין הדבר ראוי. כך גם החדיר בביתו, והורה לבניו שלא יחלו בעישון כלל מסיבה זו.

סיפר הג"ר אליעזר טורק שליט"א בשם אביו שליט"א אודות אביו הקדוש רבי דוב הי"ד, שנעקד על קדוש ה' על ידי הנאצים הארורים בשואה, מה היתה הסיבה שגרמה לו להפסיק ולעשן באחת.

במוצאי אחת השבתות העיף רבי דוב מבט השמימה, בכדי לבדק אם כבר יצאו שלשה כוכבים ומותר כבר לעשן. אולם לפתע התעורר במחשבתו, תפס את עצמו ואמר: "מה!? אני מחכה שהשבת תצא בגלל סיגריות?" ובהחלטה של רגע קיבל על עצמו